

Inga Oleksiuk*

Konkurencja a ochrona autorskich dóbr intelektualnych w Unii Europejskiej

Wybrane zagadnienia na tle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości

W przedłożonym opracowaniu zawarto uwagi i wnioski ze studiów dotyczących stosowania wspólnotowego prawa konkurencji w sferze dóbr intelektualnych, które są przedmiotem regulacji na poziomie narodowego ustawodawstwa praw autorskich i pokrewnych. Dorobek prawny Unii Europejskiej w zakresie prawa konkurencji w odniesieniu do odautorskiej własności intelektualnej obejmuje prawo stanowione (wraz z ukształtowanymi sposobami rozumienia i stosowania), orzecznictwo sądowe, polityki wspólnotowe, zwyczaje, a także wartości tkwiące u podstaw funkcjonowania UE. Należy jednak zauważyć, że zarówno prawo konkurencji, jak i prawo autorskie regulujące zasady ochrony i korzystania z dóbr intelektualnych rozwijają się w znacznej mierze pod wpływem orzecznictwa. W doktrynie podkreśla się, że praktyka *quasi-precedensu* jest zjawiskiem powszechnym w badanej materii¹. Mając powyższe na uwadze, celem studiów ujętych w przedłożonej pracy jest przegląd orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE)². Przegląd ten służy przedstawieniu rozwoju orzecz-

* Dr nauk prawnych, dr nauk humanistycznych w zakresie nauki o polityce, adiunkt w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Warszawie.

¹ Por. B. Pęczalska, *Ochrona konkurencji*, Warszawa, 2007, Wstęp. Por. T. Skoczny (wybór i oprac.), *Prawo konkurencji Wspólnoty Europejskiej. Źródła*, t. 1: *Reguły generalne*. Warszawa 2002; T. Skoczny (wybór i oprac.), *Prawo konkurencji Wspólnoty Europejskiej. Źródła*, t. 2: *Reguły sektorowe*. Warszawa 2002; T. Skoczny, A. Jurkowska (wybór i oprac.), *Prawo konkurencji Wspólnoty Europejskiej. Orzecznictwo*, t. 1: *Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w latach 1962–1989*, Warszawa 2004; T. Skoczny, A. Jurkowska (wybór i oprac.), *Prawo konkurencji Wspólnoty Europejskiej. Orzecznictwo. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w latach 1990–2004*, Warszawa 2006.

² Analiza orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE obejmuje z konieczności dorobek Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (EST) i i Sądu Pierwszej Instancji (SPI), Przyjęto korzystanie ze skrótu TS UE również w odniesieniu do orzeczeń wydawanych przez ETS i SPI.

nictwa europejskiego od lat 60. ubiegłego stulecia po najnowsze wyroki TS odnoszące się do badanej kwestii³. Praca ma charakter syntetyzujący i koncentruje się na zagadnieniach problemowych.

1. Podstawy prawne stanowienia reguł konkurencji niezbędnych do funkcjonowania rynku wewnętrznego. Tworzenie warunków rozwoju wolnej konkurencji jest ważnym aspektem polityki gospodarczej Unii. Rozpatrując to zagadnienie w ujęciu historycznym kluczowe znaczenie odgrywa art. 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), zgodnie z którym celem Wspólnoty było popieranie wysokiego poziomu konkurencyjności i konwergencji dokonań gospodarczych. Odpowiednio działalność Wspólnoty obejmowała system zapewniający niezakłóconą konkurencję na rynku wewnętrznym⁴. W świetle art. 4 TWE polityka gospodarcza Wspólnoty prowadzona miała być prowadzona w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej i wolnej konkurencji. Dla osiągnięcia powyższych celów działalność Wspólnoty w zakresie wolnej konkurencji koncentrowała się na: zniesieniu opłat celnych i ograniczeń ilościowych między państwami członkowskimi w przywozie i wywozie towarów, jak również wszelkich innych środków o skutku równoważnym; tworzeniu systemu zapewniającego niezakłóconą konkurencję na rynku wewnętrznym; stanowieniu regulacji sektorowych w zgodzie z zasadami wolnej konkurencji gospodarczej.

Aktualnie wymagania wynikające z celów Unii i związane ze stworzeniem systemu wolnej konkurencji (art. 3b TFUE)⁵ oraz realizacją wspólnej polityki gospodarczej znajdują wyraz w zakazach ustanowionych w art. 101 i 102 TFUE (dawne art. 81 i 82 TWE). W świetle przywołanych przepisów za niezgodne z rynkiem wewnętrznym, a tym samym zakazane uznaje się *primo*: wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, wszelkie decyzje

³ Dz.U. 2006, nr 90, poz. 631.

⁴ Zgodnie z art. 3 TFUE dawnym 2 TWE Unia ustanawia rynek wewnętrzny. Działa na rzecz trwałego rozwoju Europy, którego podstawą jest zrównoważony wzrost gospodarczy oraz stabilność cen, społeczna gospodarka rynkowa o wysokiej konkurencyjności zmierzająca do pełnego zatrudnienia i postępu społecznego oraz wysoki poziom ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego. Wspiera postęp naukowo-techniczny.

⁵ Unia ma wyłączne kompetencje w następujących dziedzinach (...) b. ustanawianie reguł konkurencji niezbędnych do funkcjonowania rynku wewnętrznego. Wersja skonsolidowana Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dz.Urz. Unii Europejskiej C 115, t. 51 z dnia 9 maja 2008 r., s. 47 i n.

związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, które mogą wpływać na handel między państwami członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz rynku wewnętrznego (art. 101.1 TFUE). Jednocześnie art. 101.2 TFUE przewiduje odstępstwa od stosowania powyższego zakazu. Postanowienia ustępu pierwszego mogą zostać uznane za niemające zastosowania do: każdego porozumienia lub kategorii porozumień między przedsiębiorstwami, każdej decyzji lub kategorii decyzji związków przedsiębiorstw, każdej praktyki uzgodnionej lub kategorii praktyk uzgodnionych, o ile przyczyniają się do polepszenia produkcji lub dystrybucji produktów bądź do popierania postępu technicznego lub gospodarczego, przy zastrzeżeniu dla użytkowników słusznej części zysku, który z tego wynika, oraz przy uwzględnieniu zasady proporcjonalności; *Secundo* nadużywanie przez jedno lub większą liczbę przedsiębiorstw pozycji dominującej na rynku wewnętrznym lub na znacznej jego części, w zakresie, w jakim może wpływać na handel między państwami członkowskimi. (art. 102 TFUE).

Przywołane przepisy określają podstawowe reguły konkurencji obowiązujące na wspólnym rynku, mają one rangę norm traktatowych⁶ i tym samym należą do prawa pierwotnego. Ponadto w miarę rozwoju i konsolidowania się Europejskiego Obszaru Ekonomicznego (EOG) coraz ważniejszą rolę w stosowaniu wspólnotowych reguł konkurencji spełniają normy prawa wtórnego oraz orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości. Podstawę do stanowienia prawa w omawianej dziedzinie jest art. 103 TFUE, który upoważnia Radę do wydawania rozporządzeń lub dyrektyw w celu stosowania zasad ustanowionych w art. 101–102 TFUE. W świetle art. 103.1. TFUE Rada podejmuje odpowiednie środki (w tym ustanawia prawa) większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim. Celem stanowionych w tym zakresie przepisów powinno być w szczególności 1. wprowadzenie sankcji (grzywnien i okresowych kar pieniężnych) dla zapewnienia poszanowania wskazanych wyżej zakazów; 2. określenie, w razie potrzeby, w różnych gałęziach gospodarki, zakresu postanowień art. 101 i 102; 3. określenie roli Komisji i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w badanej materii.

⁶ Por. K. Kohutek, M. Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Warszawa, 2008, s. 242; B. Pęczalska, *Ochrona konkurencji*, Warszawa 2007, s. 6 i n.

2. Podstawy prawne działania Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Wpływ TSUE na kształtowanie reguł ochrony konkurencji ma swoje źródło zarówno w prawie stanowionym, jak i w autorytecie tej instytucji⁷. Trybunał Sprawiedliwości UE⁸ czuwa nad poszanowaniem prawa w wykładni i stosowaniu traktatowych reguł konkurencji. Podstawowe znaczenie w tym zakresie mają kompetencje TS UE w wynikające z art. 258 i 259 TFUE (odpowiednio dawne art. 226 i 227 TWE) oraz 260 TFUE (dawny art. 228 TWE) w zakresie kontroli przestrzegania przez każde z państw członkowskich zobowiązań, które na nim ciążyą na mocy Traktatów. Do wniesienia spraw o uchybienie zobowiązań w zakresie ochrony konkurencji lub ochrony własności intelektualnej są uprawnione zarówno Komisja, jak i państwa członkowskie.

Równie istotny jest art. 263 TFUE (dawny 230 TWE), w świetle którego do TSUE należy kontrola legalności aktów prawnych. W praktyce szczególnie ważna jest ocena aktów normatywnych uchwalonych wspólnie przez Parlament Europejski i Radę oraz aktów prawnych Rady, Komisji, a także Parlamentu Europejskiego zmierzających do wywarcia skutków prawnych wobec podmiotów trzecich. W tym celu Trybunał jest właściwy do orzekania w zakresie skarg wniesionych przez państwo członkowskie, Parlament Europejski, Radę lub Komisję, a także osobę fizyczną lub prawną,⁹ podnoszących zarzut braku kompetencji, naruszenia istotnych wymogów proceduralnych, naruszenia traktatu i jakiegokolwiek reguły prawnej związanej z jego stosowaniem lub nadużyciem władzy.

Należy też przywołać art. 267 TFUE (dawny art. 234 TWE), na podstawie, którego Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym: a) o wykładni Traktatu; b) o ważności i wykładni prawa wtórnego¹⁰. Celem dalszych rozważań jest przegląd orzeczeń TS dla rozpoznania głównych obszarów problemowych i kierunków wykładni określających zasady stosowania wspólnotowych reguł konkurencji w obrocie prawami do autorskich dóbr intelektualnych.

⁷ Traktat Ustanawiający Wspólnotę Europejską, z dnia 25 marca 1957 r. (Dz.Urz. UE C 2006, nr 321E, s. 37) (Dz.Urz. WE C 325 z dnia 24.12.2002 r.).

⁸ W ujęciu historycznym był to Europejski Trybunał Sprawiedliwości i Sąd Pierwszej Instancji.

⁹ Osoba fizyczna lub prawna może wnieść skargę do TS UE na decyzje, których jest adresatem oraz na decyzje, które mimo przyjęcia w formie rozporządzenia lub decyzji skierowanej do innej osoby dotyczą jej bezpośrednio i indywidualnie.

¹⁰ Dz.U. 2006, nr 90, poz. 631 z późn. zm.

3. Ochrona konkurencji na rynku wewnętrznym a zasada terytorialności.

Podstawowe znaczenie dla rozwoju myśli orzeczniczej w badanej materii ma zasada określona w art. 345 TFUE¹¹ (dawny art. 295 TWE), zgodnie z którym Unia uznaje prawo państw członkowskich do określania zasad ochrony własności intelektualnej. Rozwiązanie to odpowiada zasadzie terytorialnego zakresu eksploatacji i ochrony praw autorskich¹². Zasada terytorialności została wypracowana na gruncie prawa międzynarodowego – art. 5 (2) konwencji berneńskiej¹³ i znajduje odzwierciedlenie w regulacjach poszczególnych Państw Członkowskich¹⁴. Zarówno podstawy, zakres jak i implikacje obowiązywania zasady terytorialności w sferze ochrony konkurencji na rynku wewnętrznym były przedmiotem orzeczeń o precedensowym charakterze. W sprawie *Volvo*¹⁵ TS UE stwierdził, że wobec braku standaryzacji i harmonizacji praw własności intelektualnej¹⁶ określenie warunków i procedur ochrony praw wy-

¹¹ Art. 345 TFUE brzmi następująco: „Traktaty nie przesądzają w niczym zasad prawa własności w Państwach Członkowskich”. Por. art. 295 TWE „Niniejszy Traktat nie przesądza w niczym zasad prawa własności w Państwach Członkowskich”.

¹² Zgodnie ze stanowiskiem Komisji EU, że „nie istnieje coś takiego jak wspólnotowe prawo autorskie”. Komunikat Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, *Zarządzanie prawami autorskimi i prawami pokrewnymi na obszarze Wspólnego Rynku*, Bruksela 16.04.2004 r. COM (2004) 261 final.

¹³ Konwencja berneńska o ochronie dzieł literackich i artystycznych z dnia 9 września 1886 r. (Dz.U. 1935, nr 84, poz. 515), w redakcji sztokholmsko-paryskiej (Dz.U. 1990, nr 82, poz. 474 – załącznik). Por. Konwencja rzymska o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych, z dnia 26 października 1961 r. (Dz.U. 1997, nr 125, poz. 800).

¹⁴ Przykładowo w art. 5–6 polskiego prawa. Supra przypis 1.

¹⁵ Wyrok z dnia 5 października 1988 r. w sprawie *Volvo v. Veng*, (238/87) Zbiory orzecznictwa Trybunału Europejskiego (dalej zwane Zb. Orz.) 1988 r., s. 6211, „In the absence of Community standardization or harmonization of laws, the determination of the conditions and procedures under which the protection of designs and models is granted is a matter for the national rules of each Member State. It is for the national legislature to determine which products may benefit from protection, even where they form part of a unit which is already protected as such” (Summary), <http://eur.lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61987J0238:EN:HTML>.

¹⁶ Por. stanowisko prawodawcy UE: „Wobec braku jednolitych przepisów na poziomie Wspólnotowym przeszkody w transgranicznym swobodnym przepływie (...) mogłyby znaleźć uzasadnienie w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich o ile służą ochronie ogólnie uznanych celów związanych z interesem publicznym, i o ile są do tych celów proporcjonalne”. Dyrektywa 2005/29/WE Parlamentu Europejskie-

łącznych należy do prawa krajowego. Zgodnie z powyższym TS UE przyjął, że wynikające z regulacji krajowych podstawowe uprawnienia przyznane autorowi¹⁷ nie podlegają ocenie pod kątem reguł konkurencji. W sprawie *Magill* Trybunał zaznaczył, że ochrona specyficznego przedmiotu prawa autorskiego obdarza podmiot tego prawa zasadniczo niekwestionowanym przez TWE (aktualnie TFUE) uprawnieniem o charakterze wyłącznym. Tym samym odmowa udzielenia licencji jako taka, nie może stanowić nadużycia, nawet gdy odmawiającym jest przedsiębiorstwo o pozycji dominującej. TS uznał jednak, że należy rozróżniać pomiędzy istnieniem a wykonywaniem praw wyłącznych¹⁸.

W sprawie *Magill* Trybunał wskazał¹⁹, iż wykonywanie przez podmiot uprawniony autorskich praw wyłącznych może prowadzić do nadużycia. W sprawie tej trzy organizacje nadawcze, powołując się na uprawnienia przysługujące im z mocy krajowych regulacji autorsko-prawnych, odmówiły dostarczenia informacji o swoim programie telewizyjnym wydawnictwu, które zamierzało wprowadzić na rynek czasopismo z zestawem programów (typu: *Tele-tydzień*). Trybunał uznał, że ograniczając dostęp do informacji, które są niezbędne dla przygotowania takiego informatora, podmioty autorsko-uprawnione zawłaszczyły rynek wtórny magazynów telewizyjnych, tym samym ich działania godziło w dobra chronione przez TWE²⁰. W przekonaniu TS sposób wykonywania praw w okolicznościach omawianej sprawy był przyczyną wykluczenia podmiotów konkurencyjnych i stanowił nadużycie pozycji dominującej. Pogląd w sprawie *Magill* został potwierdzony (a zarazem sprecyzowany)

go i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym (Dz.U. L. 149 z 11.06.2005 r., s. 22), preambuła [pkt 5].

¹⁷ Wyrok ETS z dnia 4 listopada 1997 r. w sprawie *Parfums Christian Dior SA and Parfums Christian Dior BV v. Evora BV*. Zb. Orz. 1997, s. I-06013. Por. stanowisko sądu w sprawie *Volvo v. Veng*, (238/87).

¹⁸ To stanowisko jest krytykowane w doktrynie. Uwagi wynikają m.in. z wątpliwości co do interpretacji „szczególnych okoliczności”. W Wielkiej Brytanii interpretowano orzeczenie *Magill* rygorystycznie, odrzucając roszczenia o przyznanie licencji przymusowej: *Philips Electronics v. Ingman Ltd.* [1988] E.L. Rev. 666. Por. E. Stępień, *Nakazanie udzielenia licencji przymusowej w wyniku nadużywania pozycji dominującej w świetle orzecznictwa wspólnotowego*, [w:] *Nowe tendencje w prawie konkurencji*, red. E. Piontek, Warszawa 2008, s. 46.

¹⁹ Supra, przypis 13.

²⁰ Ibidem.

w wyroku w sprawie *Bronner*²¹, choć w tej ostatniej sprawie Trybunał uznał, że korzystanie z praw autorskich nie było sprzeczne z art. 82 Traktatu WE.

W orzeczeniu prejudycjalnym z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie *IMS Health*²² Trybunał, opierając się na sprawach *Magill* i *Bronner*, określił przesłanki, których łączne występowanie decyduje o uznaniu sposobu korzystania z praw autorskich za nadużycie. Po pierwsze, podmiot odmawiając licencji uniemożliwia konkurentom dostęp do produktu/ów lub usług/i niezbędnych do prowadzenia określonej działalności gospodarczej. Po drugie, odmowa prowadzi do wykluczenia jakiejkolwiek konkurencji na rynku wtórnym. Po trzecie, powstrzymuje powstanie nowego produktu, co do którego istnieje potencjalne zapotrzebowanie ze strony konsumentów. Po czwarte, odmowa nie jest uzasadniona względami obiektywnymi²³. Zgodnie z analizą Rzecznika Generalnego Póiares Maduro²⁴, by uznać odmowę udostępnienia za objętą dyspozycją art. 82 TWE, należy, w pierwszym rzędzie, stwierdzić istnienie pozycji dominującej, pozwalającej przedsiębiorstwu dominującemu na zahamowanie konkurencji na rynku wtórnym. Podsumowując: Trybunał stwierdził, że wykonywanie praw wyłącznych nie stanowi samo w sobie nadużycia, to założenie nie ma jednak zastosowania, gdy z okoliczności danego przypadku wynika, że prawo to jest wykonywane w taki sposób i w takich warunkach, iż w rzeczywistości zmierza do osiągnięcia celu jawnie sprzecznego z założeniami art. 82 TWE. Istotnym kryterium jest ustalenie, czy oceniana praktyka dotyczy materii specyficznej dla prawa autorskiego. W sprawie *Windsurfing ETS*²⁵ stwierdził, że chodzi tu o sytuacje, gdy prawo nie jest wykonywane w sposób, który odpowiada jego zasadniczej funkcji. Zgodnie ze stanowiskiem Trybunału zasadniczą funkcją krajowych regulacji typu *droit d'auteur* czy *copyright* jest zagwarantowanie ochrony praw do utworów i wykonan oraz zapewnienie wynagrodzenia za twórczą pracę.

²¹ Wyrok z dnia 26 listopada 1998 r. w sprawie *Oscar Bronner GmbH & Co. KG v Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag GmbH & Co. KG, Mediaprint Zeitungsvertriebsgesellschaft mbH & Co. KG and Mediaprint Anzeigengesellschaft mbH & Co. KG*. (C-7/97).

²² Wyrok z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie *IMS Health GmbH & Co. OHG przeciwko NDC Health GmbH & Co. KG* (C-418/0), Zb. Orz. 2004, s. I-05039.

²³ Opinia rzecznika generalnego Póiares Maduro przedstawiona w dniu 14 lipca 2004 r. Zb. Orz. 2004, s. I-11273.

²⁴ Ibidem.

²⁵ Wyrok z dnia 25 lutego 1986 r. *Windsurfing International Inc. przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich*. Sprawa 193/83. Zb. Orz. 1986, s. 611.

Jakkolwiek wraz rozwojem i konwergencją środków przekazu doszło do unormowania wybranych aspektów praw autorskich i pokrewnych, najmniej istotna część zagadnień pozostaje nadal domeną państw członkowskich. I tak, regulacje krajowe określają w zasadniczej mierze treść, katalog uprawnień i wyjątków, pola eksploatacji²⁶ oraz zasady zbiorowego zarządzania. (...) Natomiast przedmiotem harmonizacji stały wybrane zagadnienia związane z wykorzystywaniem nowych środków tworzenia i rozpowszechniania utworów i wykonań²⁷ oraz problematyka egzekwowania praw własności intelektualnej i przemysłowej²⁸. Na uwagę zasługują też najnowsze inicjatywy regulacyjne w zakresie zbiorowego zarządu prawami autorskimi i pokrewnymi²⁹.

Trzeba jednak zauważyć, że chociaż od ostatniej dekady XX w. krajowe unormowania w zakresie prawa autorskiego rozwijają się przede wszystkim na potrzeby międzynarodowego obrotu dobrami intelektualnymi, to działające w poszczególnych państwach UE systemy ochrony prawnej charakteryzuje

²⁶ Por. E. Stępień, *Nakazanie udzielenia licencji przymusowej w wyniku nadużywania pozycji dominującej w świetle orzecznictwa wspólnotowego*, [w:] *Nowe tendencje w prawie...*, s. 46.

²⁷ Dyrektywa 93/83/EWG Rady z dnia 27 września 1993 r. w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową Dz.U. L. 248 z dnia 6.10.1993 r., s. 15–21. Dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego, w ramach rynku wewnętrznego („Dyrektywa o handlu elektronicznym”), Dz.U. L. 178 z dnia 17.07.2000 r., s. 1 i n. Dyrektywa 2001/29/WE z dnia 22.05.2001 r. w sprawie harmonizacji określonych aspektów prawa autorskiego i praw pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym „Dz.U. L. 6 z dnia 10.01.2002 r., s. 70 i n.

²⁸ Dyrektywa 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej i przemysłowej; Dz.U. L. 157 z dnia 30.04.2004 r., s. 45–86. Zob. też: Dyrektywa 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11.05.2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym. Dz.U. L. 149 z dnia 11.06.2005 r., s. 22.

²⁹ Por. Opinie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych na potrzeby ich wykorzystania na internetowym polu eksploatacji na rynku wewnętrznym COM (2012) 372 final – 2012/0180(COD), Dz.U. C 44 z 15.02.2013 r., s. 104.

znaczna różnorodność rozwiązań. Narodowe odmienności są wyrazem zróżnicowania kultur prawnych, co przejawia się między innymi odmiennym podejściem do ochrony wartości niemajątkowych. Ważne są również specyficzne dla danego rynku uwarunkowania obrotu twórczością autorską³⁰. W związku z powyższym na uwagę zasługuje stanowisko TS wyrażone w sprawie *MP v. Jean Louis Tournier*³¹ [Wnioskowanie *a contrario*]. Trybunał przyjął, że krajowa organizacja zbiorowego zarządzania, posiadająca pozycję dominującą na znacznej części rynku wspólnotowego, pobierając – za określony sposób eksploatacji utworu – znacząco wyższe opłaty (od organizacji działających w innych państwach członkowskich) nie narusza art. 82 TWE (aktualnie art. 102 TFUE) jeśli te rozbieżności wynikają z obiektywnych i relewantnych różnic występujących między zarządzaniem prawami w jednym państwie a zarządzaniem prawami w pozostałych państwach członkowskich.

4. Zgodność celów ochrony własności intelektualnej z interesem ogólnym, do którego dąży Unia. TS wyraził przekonanie, że własność intelektualna: literacka i artystyczna, może być oceniana jako rodzaj własności przemysłowej i handlowej w rozumieniu art. 30 TWE³² i równocześnie przyjął, że jej ochrona jest jedną z podstaw ogólnego interesu, które mogą uzasadniać ograniczenia konkurencji (swobody przepływu towarów)³³. W sprawie *Deutsche v. Metro*³⁴ uznał, że art. 30 TWE (aktualnie art. 36 TFUE) dopuszcza ograniczenia swobodnego przepływu towarów, o ile ograniczenia te są usprawiedliwione ochroną praw własności intelektualnej, ze względu na szczególny przedmiot tej własności³⁵.

³⁰ Por. m.in. J. Mordwiłko: „Analiza regulacji wybranych państw europejskich prowadzi do wniosku, że brak jest jednolitości w przyjętych rozwiązaniach”. *Zatwierdzenie tabel stawek wynagrodzeń autorskich przez organizacje zbiorowego zarządzania – analiza prawnoporównawcza*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2005, nr 5, s. 16 i n.

³¹ Wyrok Trybunału z dnia 13 lipca 1989 r. *MP v. Jean Louis Tournier* (395/87) Zb. Orz. 1989, s. 2521. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym: Cour d’appel d’Aix-en-Provence – Francja. Obowiązek dowodowy leży po stronie OZZ.

³² Wyrok z dnia 24 stycznia 1989 r. w sprawie *Emi Electrola GmbH przeciwko Patricia Im und Export i in.* (341/87); Wyrok z dnia 17.05.1988 r. *Warner Brothers Inc. and Metro-nome Video ApS przeciwko Eric Viuff Christiansen* (158/86), Zb. Orz. z 1988, s. 2605.

³³ *Warner Bros przeciwko Christiansen* (158/86), supra.

³⁴ Wyrok z dnia 8 czerwca 1971 r. w sprawie *Deutsche Grammophon Gesellschaft mbH przeciwko Metro-SB-Großmärkte GmbH & Co. KG.*, (78/70) Zb. Orz. 1971, s. 487.

³⁵ W świetle art. 36 TFUE Postanowienia art. 34 i 35 (określające zakazy ograniczeń

Ochrona praw wyłącznych zapewnia utrzymanie i rozwój kreatywności w interesie autorów, artystów wykonawców, producentów, konsumentów, kultury i gospodarki, jak i również szerokiej publiczności. Jednocześnie zwraca się uwagę, że różne skutki socjalne, społeczne, kulturalne w społeczeństwie informacyjnym wymagają uwzględnienia szczególnych cech zawartości produktów i usług.

W sprawie *Cinetheque S.A. i in. v. Federation Nationale de Cinemas Français* i in.³⁶ przyjął, że art. 28 TWE nie ma zastosowania do ustawodawstwa krajowego, które reguluje kwestie związane z dystrybucją dzieł kinematograficznych (...) jeśli wszelkie przeszkody w handlu wewnątrzspółnotowym, powstałe w wyniku stosowania tego ustawodawstwa krajowego, nie wykraczają ponad to, co jest konieczne, by w początkowym okresie eksploatacji dzieł kinematograficznych w kinach (bez względu na ich pochodzenie) zachowała pierwszeństwo przed innymi sposobami dystrybucji.

W tym kontekście należy podnieść, że krajowe regulacje autorsko-prawne nie ograniczają się do ochrony interesów ekonomicznych podmiotów uprawnionych. W państwach Europy kontynentalnej kluczową a zarazem charakterystyczną funkcją prawa własności intelektualnej jest harmonizowanie interesów majątkowych podmiotów uprawnionych z ochroną wartości niematerialnych. Dotyczy to zarówno wartości o charakterze ogólnospołecznym, jak i indywidualnym, w szczególności dóbr osobistych twórcy. Jednocześnie przyjęte w poszczególnych krajach UE rozwiązania prawne uwzględniają ogólnospołeczną rolę twórczości w kulturach narodowych³⁷. Odpowiada to zapisom z art. 107 TFUE (dawny art. 87 TWE), w świetle którego pomoc przeznaczona na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego może

ilościowych między państwami członkowskimi) nie stanowią zakazów lub ograniczeń przywozowych, wywozowych, tranzytowych uzasadnianych względami (...) ochrony narodowych dóbr kultury o wartości artystycznej, historycznej lub archeologicznej bądź ochrony własności przemysłowej i handlowej. TFUE.

³⁶ Wyrok z dnia 11 lipca 1985 r. w sprawach połączonych 60/84 i 61/84 *Cinetheque S.A. i in. v. Federation Nationale de Cinemas Français* i in. Zb. Orz. 1985, s. 2605.

³⁷ Zob. m.in. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 12 kwietnia 2002 r. na temat sytuacji i roli artysty w Unii Europejskiej. Dz.U. nr C175 p. 42, 1999/06/21, s. 42 i n. W Polsce, zob. art. 6. Konstytucji RP, zgodnie z którym „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju”, art. 73, w świetle którego każdemu zapewnia się „wolność twórczości artystycznej, badań naukowych oraz ogłaszania ich wyników, wolność nauczania, a także wolność korzystania z dóbr kultury”. Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483; sprost. Dz.U. 2001, nr 28, poz. 319.

być uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej i konkurencji w Unii w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem³⁸. Kwestie te zostały podniesione przez TS w orzeczeniu z dnia 24.01.1989 r.³⁹ TS zwrócił uwagę, że ogólnospołeczny interes w ochronie twórczości odautorskiej ma nie tylko wymiar gospodarczy. Zapewnienie właściwej ochrony dóbr intelektualnych regulowanych przez prawo autorskie i pokrewne jest istotne z kulturowego punktu widzenia⁴⁰. Rozwój kulturalny UE stanowi jeden z jej celów określonych w art. 6 TFUE. Istotnym zadaniem w tym zakresie jest wsparcie twórczości artystycznej i naukowej. Jednocześnie art. 167 TFUE (dawny art.151 TWE) nakłada na Unie obowiązek uwzględnienia w swoim działaniu aspektów kulturowych, przede wszystkim w celu poszanowania i popierania różnorodności kultur. Dotyczy to działań podejmowanych na podstawie innych postanowień Traktatu, a więc również zakresie rozwoju rynku wewnętrznego i ochrony konkurencji. W świetle norm prawa pierwotnego funkcjonowanie Unii powinno przyczyniać się do rozkwitu kultur poszczególnych państw członkowskich, w poszanowaniu ich różnorodności narodowej i regionalnej. Nie bez znaczenia jest też wspieranie wspólnego dziedzictwa kulturowego. Na mocy Decyzji Rady WE 2006/515/WE z dnia 18 maja 2006 r. w sprawie zawarcia Konwencji w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego, Konwencja UNESCO została zatwierdzona w imieniu Wspólnoty⁴¹. Konwencja ta zawiera zapis, zgodnie z którym działania, dobra i usługi, które są nośnikami tożsamości, wartości oraz znaczeń nie powinny być traktowane jako mające wyłącznie wartość

³⁸ Równoważenie różnorodnych interesów odpowiada celom określonym przez kraje europejskie w licznych dyrektywach i dokumentach strategicznych EU. Zob. m.in.: Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu i Rady WE z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i praw pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym; Dyrektywa 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie przetwarzania danych osobowych oraz ochrony prywatności w sektorze komunikacji elektronicznej.

³⁹ Supra, przypis 21.

⁴⁰ Por. art. 207 TFUE (dawny art. 133 TWE), zgodnie z którym Rada stanowi jednomyślnie przy rokovaniach i zawieraniu umów w dziedzinie handlu usługami w zakresie kultury i audiowizualnymi, jeżeli umowy te mogłyby zagrozić różnorodności kulturowej i językowej Unii.

⁴¹ Konwencja UNESCO sporządzona w Paryżu dnia 20 października 2005 r. w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego, zatwierdzona w imieniu Wspólnoty na mocy Decyzji Rady WE 2006/515/WE z dnia 18 maja 2006 r. Dz.Urz. WE L. 201 z 25 lipca 2006 r., s. 15, Dz.U. 2007, nr 215, poz. 1585.

handlową. W świetle przywołanego aktu mają one znaczenie zarówno ogólnospołeczne, jak i ekonomiczne. Na potrzebę prowadzenia bardziej precyzyjnych analiz w tym zakresie zwrócił uwagę Trybunał Sprawiedliwości, który w sprawie dotyczącej nadużywania pozycji dominującej przez szwedzką OZZ podniósł, że sąd krajowy powinien zbadać czy praktyka różnicowania opłat w zależności od tego czy kontrahentem ozz jest prywatna spółka nadawcza, czy nadawca publiczny, może być obiektywnie uzasadniona, przy powołaniu się na misję i sposób finansowania nadawców publicznych⁴².

5. Specyficzne cechy rynku dóbr intelektualnych – problem ryzyka inwestycyjnego i zapewnienia wysokiego poziomu ochrony praw. TS odniósł się również do problemów wynikających ze specyfiki procesów tworzenia, analizując je pod kątem uwarunkowań rozpowszechniania dóbr intelektualnych. Rozpatrując kwestię przyznania producentom nagrań dźwiękowych wyłącznego prawa najmu uznał, że wynikające z tego rozwiązania ograniczenia w zakresie wolnego handlu są uzasadnione z uwagi na niezbędne dla rozwoju twórczości, a przy tym niezmiernie wysokie i ryzykowne inwestycje, wymagane przy produkcji i promocji nagrań dźwiękowych. Przyznanie praw wyłącznych w przekonaniu TS „z pewnością stanowi jedną z najbardziej skutecznych form ochrony, mając na względzie w szczególności rozwój nowych technologii i wzrastające zagrożenie piractwem, któremu sprzyja stosunkowo łatwe kopiowanie nagrań. W przypadku braku takiego prawa jest prawdopodobne, że wynagrodzenia podmiotów zaangażowanych w powstawanie i rozpowszechnianie nowych tworzenie tego rodzaju produktów nie byłoby należycie gwarantowane a to niewątpliwie wywołałoby reperkusje w zakresie tworzenia nowych dzieł”. Problemy i uwarunkowania obrotu praw intelektualnych zostały uwzględnione w prawie wtórnym. W dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie harmonizacji określonych aspektów prawa autorskiego i praw pokrewnych w społe-

⁴² Wyrok TSWE z 11.12.2008 r. w sprawie C 52/07, *Kanal 5 Ltd, TV 4 AB przeciwko Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå* (STIM). Por. E. Skibińska, komentując ten wyrok stwierdza „Zdaniem TS, sąd krajowy powinien również zbadać, czy praktyka obliczania opłaty w odmienny sposób w zależności od tego, czy chodzi o prywatne spółki zajmujące się emisją telewizyjną, czy też o nadawców publicznych może być obiektywnie uzasadniona, zwłaszcza przy powołaniu się na misję i sposób finansowania nadawców publicznych (zob. wyrok w sprawie C 95/04 P, *British Airways przeciwko Komisji*, pkt 69), „Czy organizacja zarządzania prawami autorskimi dysponująca faktyczną pozycją monopolistyczną naruszyła art. 82 TWE?”, *Aktualności europejskie*, MP 2009, nr 2, www.monitorprawniczy.pl [dostęp: 12 maja 2010].

czeństwie informacyjnym⁴³ zaznaczono, że „wytworzenie produktów takich jak fonogramy, filmy lub produkty multimedialne oraz takie usługi jak usługi na żądanie, wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych”⁴⁴. Odpowiednio zwrócono uwagę, że: „Autorzy i artyści wykonawcy, aby móc kontynuować swoją działalność twórczą i artystyczną muszą otrzymywać stosowne wynagrodzenie za korzystanie z ich utworów, tak samo jak producenci, aby móc finansować tę pracę. Dla zagwarantowania takiego wynagrodzenia i uzyskania zadowalającego przychodu z tych inwestycji konieczna jest właściwa ochrona prawa własności intelektualnej”⁴⁵. Dlatego ingerencja wspólnotowych organów ochrony konkurencji w sferze regulowanej przez prawo autorskie powinna uwzględniać uwarunkowania obrotu dobrami intelektualnymi, w szczególności skutki nielegalnej dystrybucji tych dóbr. Problem zapewnienia skutecznego systemu ochrony praw był przedmiotem ustaleń w sprawie *Lucazeau przeciwko SACEM*⁴⁶, w której Trybunał Sprawiedliwości podkreślił, że do zadań organizacji zbiorowego zarządu (OZZ) należy, nie tylko sprawne udzielanie licencji i stosowny podział wynagrodzeń między uprawnionych, ale także ochrona autora przed nielegalnym, nieuprawnionym korzystaniem z jego twórczości.

W tym kontekście należy też przywołać najnowsze orzecznictwo TS UE systemu zbiorowego zarządzania. Na uwagę zasługuje wyrok TS UE z dnia 12 kwietnia 2013 r. w sprawie *Zaiks przeciwko Komisji*, w której Trybunał stanął na stanowisku, że ograniczenie się do oceny praktyk stosowanych przez OZZ wyłącznie przez pryzmat legalnego korzystania z utworów powoduje, nieważność decyzji Komisji. TS podkreślił, że Komisja nie wyjaśniła, na jakiej podstawie uznała, że możliwe jest oddzielenie działalności kontrolnej w odniesieniu do zastosowań zgodnych z prawem od działalności polegającej na wykrywaniu i zwalczaniu nielegalnego korzystania z utworów⁴⁷.

⁴³ Dyrektywa 2001/29/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. o harmonizacji niektórych aspektów prawa autorskiego i praw pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, której celem jest ochrona praw autorskich i praw z nimi powiązanych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby rozwoju społeczeństwa informacyjnego, supra, s. 70).

⁴⁴ Zob. Wyrok ETS z 13 września 2005 r. w sprawie C-176/03 *Komisja p. Radzie*. o zbieżności stosowania śr. karnych jako nieproporcjonalnych, kulturowo niedostosowanych itp.

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ Wyrok ETS z 13 lipca 1989 r. w sprawie *Lucazeau przeciwko SACEM*, połączone sprawy 110/88, 241/88 i 242/88, Zb. Orz. s. 2811 i n., Wyrok ETS z 13 lipca 1989 r. w sprawie *Tournier*, sprawa 397/87, Zb. Orz., s. 2521 i n.

⁴⁷ Wyrok ETS z dnia 12.04 2013 r. sprawa T-398/08, pkt 120.

6. Zobowiązania UE wynikające z prawa międzynarodowego. Kolejnym ważnym aspektem, który należy wziąć pod uwagę przy ustaleniu zasad rozwoju wolnej konkurencji w sferze twórczości odautorskiej to obowiązki wynikające z prawa międzynarodowego w zakresie ochrony praw podmiotów uprawnionych. W szczególności chodzi tu o realizację umów, zawartych przez Wspólnotę (aktualnie Unię) i władze państw członkowskich. Są to zarówno podstawowe w tej materii unormowania konwencji berneńskiej, jak i stosunkowo nowe regulacje, związane z rozwojem mediów komunikowania i globalizacją obrotu w zakresie praw autorskich, w szczególności TRIPS⁴⁸.

Konwencja berneńska ustanawia prawa i obowiązki w obszarach, które wchodzi w zakres prawa wspólnotowego. W tym kontekście Trybunał zwrócił uwagę, że państwa członkowskie, dbając o wypełnienie zobowiązań wynikających z umowy zawartej przez Unię (przedtem Wspólnotę), wypełniają w ramach systemu prawa ponadnarodowego obowiązków wobec Unii. W interesie Unii leży, aby wszystkie państwa – strony Porozumienia EOG przystąpiły do konwencji. Jednocześnie zaznaczył, że w przypadku umów mieszanych Unia przyjmuje na siebie odpowiedzialność za należyte wykonanie porozumienia.

W sprawie *Komisja przeciwko Irlandii*⁴⁹ TS stwierdził, że Irlandia naruszyła prawo ponadnarodowe przez zaniechanie, to jest przez fakt nieprzystąpienia do konwencji berneńskiej w przyjętym przez strony terminie. Tym samym potwierdził stanowisko Komisji, która wniosła sprawę o uznanie, że Irlandia nie wypełniła zobowiązań wynikających z prawa traktatowego, gdyż nie zapewniła zgodności prawa krajowego z przywołaną konwencją. Mając powyższe na uwadze, słuszne wydaje się twierdzenie, że ochrona konkurencji w badanym obszarze powinna uwzględniać zobowiązania Unii i państw członkowskich w zakresie ochrony twórców, wydawców i producentów zagranicznych. Chodzi tu przede wszystkim o zobowiązania wynikające z Porozumienia w sprawie handlowych aspektów własności intelektualnej, stanowiącego załącznik do porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu. Adresatem TRIPS, w szczególności zobowiązania

⁴⁸ W kontekście prowadzonych studiów należy podnieść, że zgodnie art. 207 TFUE (dawny art. 133 TWE) Rada stanowi jednomyślnie przy rokovaniach i zawieraniu umów w dziedzinie handlu usługami w zakresie kultury i audiowizualnymi, jeżeli umowy te mogłyby zagrozić różnorodności kulturowej i językowej Unii.

⁴⁹ Ibidem.

wiązania ochrony nowej kategorii praw o charakterze wyłącznym (praw producentów fonogramów i wideogramów) jest zarówno Unia, jak i poszczególne państwa członkowskie.

Uwagi końcowe

W świetle przywołanych w niniejszym artykule norm prawa pierwotnego i wtórnego oraz opartego na nich orzecznictwa TS⁵⁰ należy przyjąć, że zachowanie uczestników obrotu dobrami intelektualnymi może podlegać ocenie pod kątem publicznoprawnej ochrony konkurencji, jednak przepisy antymonopolowe są stosowane odpowiednio. Przede wszystkim instrumenty ochrony konkurencji są postrzegane w świetle podstawowych założeń i kompetencji Unii. Ograniczone stosowanie reguł konkurencji w obrocie prawami autorskimi wiąże się brakiem harmonizacji norm określających zasady autorskoprawnej ochrony twórczości⁵¹. Podstawowe (i pierwszorzędne) znaczenie mają normy krajowych regulacji praw autorskich i pokrewnych. Traktat zasadniczo nie wpływa na ich treść, w szczególności, co do zasady nie ogranicza monopolu autorskiego ze względu na możliwe kolizje uprawnień wynikających z ochrony własności intelektualnej ze wspólnotowymi regułami konkurencji, TS przyjął, że wynikające z regulacji krajowych podstawowe uprawnienia podmiotu praw autorskich nie są sprzeczne z zasadami traktatu⁵² i nie podlegają ocenie pod kątem reguł konkurencji. TS uznał jednak, że należy rozróżniać pomiędzy istnieniem a wykonywaniem praw wyłącznych. W sprawie *Magill* Trybunał wskazał⁵³, iż wykonywanie praw wyłącznych może w szczególnych okolicznościach być uznane za nadużycie i nieuzasadnione ograniczenie konkurencji. W tym zakresie może stać się przedmiotem ingerencji organów antymonopolowych. Mając powyższe na uwadze należy przyjąć, że implementacja

⁵⁰ Wyrok z dnia 28.07.1998 r. w sprawie *Metronome Musik GmbH v. Music Point Hokamp GmbH C – 200/96*, Zb. Orz. ETS, [w:] J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie*, t. 2: *Umowy międzynarodowe i prawo Unii Europejskiej*, Warszawa 2005, s. 654 i n.

⁵¹ Komunikat Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, *Zarządzanie prawami autorskimi i prawami pokrewnymi na obszarze Wspólnego Rynku*, Bruksela, 16.04.2004 r. COM (2004) 261 final.

⁵² Wyrok ETS z dnia 4 listopada 1997 r. w sprawie *Parfums Christian Dior SA and Parfums Christian Dior BV v. Evora BV*. Zb. Orz. 1997, s. I-06013. Por. stanowisko sądu w sprawie *Volvo v. Veng*, (238/87).

⁵³ Supra, przypis 13.

konkurencji gospodarczej w sferze twórczości odautorskiej wymaga rozpoznania zasad i norm prawnych należących do czterech dopełniających się regulacji prawnych. Są to: I.) krajowe regulacje w zakresie praw autorskich i pokrewnych; II – 1) krajowe i II – 2) wspólnotowe regulacje w zakresie praw publicznoprawnej ochrony konkurencji. III.) wypracowane przez TS ogólne zasady prawa. Do *acquis communautaire* w badanej materii należy orzecznictwo TS w zakresie „wyjątkowych okoliczności“ stosowania prawa antymonopolowego w odniesieniu do sposobów wykonywania praw autorskich przez podmioty uprawnione. Dalsze studia prowadzą do wniosku, że stosowanie instrumentów ochrony konkurencji do regulacji zachowania uczestników obrotu dobrami intelektualnymi wymaga uwzględnienia specyfiki dobra, jakim jest utwór oraz społeczno-kulturowych aspektów ochrony autorskoprawnej twórczości. TS przyjął, że stawki wynagrodzeń autorskich mogą być wyznaczone w oparciu o kryteria pozbawione zasadności rynkowej. Uznał bowiem, że interes publiczny związany z rozpowszechnianiem dóbr intelektualnych uzasadnia odejście od reguł konkurencji.

Z prowadzonych rozważań wynika również, że ograniczenia w zakresie wolnego handlu i konkurencji na rynku wewnętrznym mogą być uzasadnione z uwagi na niezbędne dla rozwoju twórczości, a przy tym kosztowne i ryzykowne inwestycje. TS wielokrotnie zwracał uwagę, że ocena danej praktyki rynkowej pod kątem jej zgodności z regułami konkurencji powinna uwzględniać zróżnicowany charakter działalności twórczej, lokalne tradycje i uwarunkowania obrotu. Powyższe stanowisko TS zostało aktualnie potwierdzone przez serie wyroków odnoszących się do decyzji Komisji zakazującej współpracy między narodowymi organizacjami zbiorowego zarządu prawami autorskimi.

Trybunał uznał decyzje Komisji za nieważne, ze względu na przyjęte przez nią błędne kryteria oceny praktyk stosowanych przez OZZ. TS podkreślił, że ingerencja organu ochrony konkurencji nie może pomijać uwarunkowań obrotu dobrami intelektualnymi, w szczególności nielegalnej dystrybucji tych dóbr. Tym samym publicznoprawna ochrona konkurencji w zakresie masowej eksploatacji utworów wymaga całościowej oceny działalności kontrolnej OZZ, zarówno w odniesieniu do zastosowań zgodnych z prawem, jak i działalności polegającej na wykrywaniu i zwalczaniu nielegalnego korzystania z utworów⁵⁴.

⁵⁴ Wyrok TS UE z dnia 12.04.2013 r., sprawa T-398/08, pkt 120.

Abstract

The subject of this article is a critical evaluation of application of competition law to the undertakings active on the copyright market. The study focuses on the conduct of the collecting organizations of copyright. Its aim is to present new aspects and methods that need to be considered in analyzing the market position of national collecting organizations. The clarification of the main problem is preceded by examination of the notion of dominant position as defined in Polish antimonopoly law. Next, the article address the implications of cross-border online copyright trade on the evaluation of the market position of national collecting societies. Further considerations argue for an integrative approach that give attention to the dynamic factors of competition and highlights public interest issues.. In this regard the claim is that the development of competition on the copyright market has to sustain the objectives of intellectual property regulations. The author point out that ratio legis of copyright law is anchored in the Constitution, that determine the need for balancing the individual and public interest in respect to the creative activity.

Keywords: Creativity, Copyright, Internet, Market Position, Dominant Position, Competition